

Розширення мови SIPL масивами

1 Синтаксис розширення

Ліва частина правила	Права частина правила	Ім'я правила
$\langle \text{програма} \rangle ::=$	begin $\langle \text{оператор} \rangle$ end	NP1
$\langle \text{оператор} \rangle ::=$	$\langle \text{змінна} \rangle [\langle \text{вираз} \rangle] := \langle \text{вираз} \rangle$	<u>NS1</u>
	$\langle \text{змінна} \rangle := \langle \text{вираз} \rangle$	NS2
	$\langle \text{оператор} \rangle ; \langle \text{оператор} \rangle$	NS3
	if $\langle \text{умова} \rangle$ then $\langle \text{оператор} \rangle$ else $\langle \text{оператор} \rangle$	NS4
	while $\langle \text{умова} \rangle$ do $\langle \text{оператор} \rangle$	NS5
	begin $\langle \text{оператор} \rangle$ end	NS6
	skip	NS7
$\langle \text{вираз} \rangle ::=$	$\langle \text{змінна} \rangle [\langle \text{вираз} \rangle] $	<u>NA1</u>
	$\langle \text{число} \rangle \langle \text{змінна} \rangle $	...
	$\langle \text{вираз} \rangle + \langle \text{вираз} \rangle \langle \text{вираз} \rangle - \langle \text{вираз} \rangle $	...
	$\langle \text{вираз} \rangle * \langle \text{вираз} \rangle (\langle \text{вираз} \rangle)$	NA7
$\langle \text{умова} \rangle ::=$	$\langle \text{вираз} \rangle = \langle \text{вираз} \rangle \langle \text{вираз} \rangle > \langle \text{вираз} \rangle $	NB1
	$\langle \text{умова} \rangle \vee \langle \text{умова} \rangle \neg \langle \text{умова} \rangle $	...
	$(\langle \text{умова} \rangle)$	NB5
$\langle \text{змінна} \rangle ::=$	$\dots M N \dots$	NV...

$\langle \text{число} \rangle ::=$	$\dots \mid -1 \mid 0 \mid 1 \mid 2 \mid \dots$	NN...
------------------------------------	---	-------

2 Композиційна семантика розширення

2.1 Дані

1. $Int = \{\dots, -1, 0, 1, 2, \dots\}Var$;
2. $Bool = \{true, false\}$
3. $Var = \{\dots, M, N, \dots\}$
4. $Arr\_Var = \bigcup_{i=-\infty}^{\infty} \{\dots, M.i, N.i, \dots\}$;
5. $State = Var \cup Arr\_Var \rightarrow Int$.

2.2 Алгебри

1. Алгебра цілих чисел: $A\_Int = \langle Int; add, sub, mult \rangle$
2. Алгебра булевих значень: $A\_Bool = \langle Bool; or, neg \rangle$
3. Алгебра базових даних: $A\_Int\_Bool = \langle Int, Bool; add, sub, mult, or, neg, eq, gr \rangle$
4. Багатоосновна алгебра мови SIPL: $A\_Int\_Bool\_State = \langle Int, Bool, State; add, sub, mult, or, neg, eq, gr, \Rightarrow x, x \Rightarrow, n, id, \nabla \rangle$

2.3 Функції

1. n-арні операції над базовими типами:
  - $FNA = Int^n \rightarrow Int$ – n-арні арифметичні функції (операції);
  - $FNB = Bool^n \rightarrow Bool$ – n-арні булеві функції (операції);
  - $FNAB = Int^n \rightarrow Bool$ – n-арні функції (операції) порівняння.
2. Функції над станами змінних:

- $FA = State \rightarrow Int$ – номінативні арифметичні функції;
- $FB = State \rightarrow Bool$ – номінативні предикати;
- $FS = State \rightarrow State$ – біномінативні функції-перетворювачі. (трансформатори) станів

2.4 Композиції

1. Композиції, які пов'язані з номінативними функціями та предикатами:

- $S^n : FNA \times FA^n \rightarrow FA$ – суперпозиція номінативних арифметичних функцій у n-арну арифметичну функцію;
- $S^n : FNAB \times FA^n \rightarrow FB$ – суперпозиція номінативних арифметичних функцій у n-арну функцію порівняння
- $S^n : FNB \times FB^n \rightarrow FB$ – суперпозиція номінативних предикатів у n-арну булеву функцію

2. Композиції, які пов'язані з біномінативними функціями:

- $AS^x : FA \rightarrow FS$ – оператор присвоювання для змінних, який задається формулою:

$$AS^x(fa)(st) = st \nabla [x \mapsto fa(st)]$$

- $AS^x : FA \times FA \rightarrow FS$ – оператор присвоювання для комірок масивів, який задається формулою:

$$AS^x(ga, fa)(st) = st \nabla [x.v \mapsto fa(st)], v = ga(st)$$

- $FS^2 \rightarrow FS$ – оператор послідовного виконання, який задається формулою:

$$(fs_1 \circ fs_2)(st) = fs_2(fs_1(st))$$

- $IF : FB \times FS^2 \rightarrow FS$ – умовний оператор, який задається формулою:

$$IF(fb, fs_1, fs_2)(st) = \begin{cases} fs_1(st), & \text{якщо } fb(st) = true \\ fs_2(st), & \text{якщо } fb(st) = false \end{cases}$$

- $WH : FB \times FS \rightarrow FS$ – оператор циклу, який задається індуктивно:

$$WH(fb, fs)(st) = st_n,$$

де $st_0 = st$, $st_1 = fs(st_0)$, $\dots$, $st_n = fs(st_{n-1})$,

причому $fb(st_0) = true, \dots fb(st_{n-1}) = true, fb(st_n) = false$.

- $VAL^x : FA \rightarrow FA$ – оператор розіменуння

$$VAL^x (fa)(st) = x.v \Rightarrow (st), v = fa(st)$$

3 Правила перетворення програми на семантичний терм

$$\text{sem\_P}(\text{begin } S \text{ end}) = \text{sem\_S}(S)$$

$$\text{sem\_S}(x := a) = AS^x (\text{sem\_A}(a))$$

$$\text{sem\_S}(x[b] := a) = AS^x (\text{sem\_A}(b), \text{sem\_A}(a))$$

$$\text{sem\_S}(S1; S2) = \text{sem\_S}(S1) \circ \text{sem\_S}(S2)$$

$$\text{sem\_S}(\text{if } b \text{ then } S1 \text{ else } S2) = \text{IF}(\text{sem\_B}(b), \text{sem\_S}(S1), \text{sem\_S}(S2))$$

$$\text{sem\_S}(\text{while } b \text{ do } S) = \text{WH}(\text{sem\_B}(b), \text{sem\_S}(S))$$

$$\text{sem\_S}(\text{begin } S \text{ end}) = \text{sem\_S}(S)$$

$$\text{sem\_S}(\text{skip}) = \text{id}$$

$$\text{sem\_A}(n) = (\bar{n})$$

$$\text{sem\_A}(x) = x \Rightarrow$$

$$\text{sem\_A}(x[a]) = VAL^x (\text{sem\_A}(a))$$

$$\text{sem\_A}(a + b) = S^2 (\text{add}, \text{sem\_A}(a), \text{sem\_A}(b))$$

$$\text{sem\_A}(a - b) = S^2 (\text{sub}, \text{sem\_A}(a), \text{sem\_A}(b))$$

$$\text{sem\_A}(a * b) = S^2 (\text{mult}, \text{sem\_A}(a), \text{sem\_A}(b))$$

$$\text{sem\_A}((a)) = \text{sem\_A}(a)$$

$$\text{sem\_B}(a = b) = S^2 (\text{eq}, \text{sem\_A}(a), \text{sem\_A}(b))$$

$$\text{sem\_B}(a > b) = S^2 (\text{gr}, \text{sem\_A}(a), \text{sem\_A}(b))$$

$$\text{sem\_B}(a \text{ lor } b) = S^2 (\text{or}, \text{sem\_B}(a), \text{sem\_B}(b))$$

$$\text{sem\_B}(\text{lnota}) = S^1 (\text{neg}, \text{sem\_B}(a))$$

$$\text{sem\_B}((b)) = \text{sem\_B}(b)$$

4 Операційна семантика розширення

Назва правила	Правило операційної семантики
Правила для програми та операторів	
PR	$\frac{\langle S, st \rangle \rightarrow st'}{\langle \text{begin } S \text{ end}, st \rangle \rightarrow st'}$
AS	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow n}{\langle x := a, st \rangle \rightarrow st \nabla [x \rightarrow n]}$
<u>ASM</u>	$\frac{\langle a, st \rangle \mapsto n_1 \quad \langle i, st \rangle \mapsto n_2}{\langle X[i] := a, st \rangle \mapsto st \nabla [X.n_2 \mapsto n_1]}$
SEQ	$\frac{\langle S_1, st \rangle \rightarrow st_1 \quad \langle S_2, st_1 \rangle \rightarrow st_2}{\langle S_1; S_2, st \rangle \rightarrow st_2}$
IFtrue	$\frac{\langle b, st_1 \rangle \rightarrow \text{true} \quad \langle S_1, st_1 \rangle \rightarrow st_2}{\langle \text{if } b \text{ then } S_1 \text{ else } S_2, st_1 \rangle \rightarrow st_2}$
IFfalse	$\frac{\langle b, st_1 \rangle \rightarrow \text{false} \quad \langle S_2, st_1 \rangle \rightarrow st_2}{\langle \text{if } b \text{ then } S_1 \text{ else } S_2, st_1 \rangle \rightarrow st_2}$
WHfalse	$\frac{\langle b, st \rangle \rightarrow \text{false}}{\langle \text{while } b \text{ do } S, st \rangle \rightarrow st}$
WHtrue	$\frac{\langle b, st \rangle \rightarrow \text{true} \quad \langle S, st \rangle \rightarrow st_1 \quad \langle \text{while } b \text{ do } S, st_1 \rangle \rightarrow st_2}{\langle \text{while } b \text{ do } S, st \rangle \rightarrow st_2}$
BEG	$\frac{\langle S, st_1 \rangle \rightarrow st_2}{\langle \text{begin } S \text{ end}, st_1 \rangle \rightarrow st_2}$
skip	$\langle \text{skip}, st \rangle \rightarrow st$
Правила для числових виразів	
Num	$\langle n, st \rangle \rightarrow n$
Var	$\langle x, st \rangle \rightarrow st(x)$
<u>VarM</u>	$\frac{\langle i, st \rangle \mapsto n}{\langle X[i], st \rangle \mapsto st(X.n)}$
A+	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow n \quad \langle b, st \rangle \rightarrow m}{\langle a + b, st \rangle \rightarrow \text{add}(n, m)}$
A-	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow n \quad \langle b, st \rangle \rightarrow m}{\langle a - b, st \rangle \rightarrow \text{sum}(n, m)}$

A^*	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow n \quad \langle b, st \rangle \rightarrow m}{\langle a * b, st \rangle \rightarrow mult(n, m)}$
$A()$	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow st}{\langle (a), st \rangle \rightarrow st}$
Правила для умов	
$B=$	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow n \quad \langle b, st \rangle \rightarrow m}{\langle a = b, st \rangle \rightarrow eq(n, m)}$
$B>$	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow n \quad \langle b, st \rangle \rightarrow m}{\langle a > b, st \rangle \rightarrow gr(n, m)}$
$B\vee$	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow r_1 \quad \langle b, st \rangle \rightarrow r_2}{\langle a \vee b, st \rangle \rightarrow or(r_1, r_2)}$
$B\neg$	$\frac{\langle a, st \rangle \rightarrow r_1}{\langle \neg a, st \rangle \rightarrow neg(r_1)}$
$B()$	$\frac{\langle b, st \rangle \rightarrow r}{\langle (b), st \rangle \rightarrow r}$

5 Аксіоматична семантика розширення

Правило виведення	Позначення правила
$\{P[x \mapsto a]\} x := a \{P\}$	AS
$\{P[X.n \mapsto a]\} X[N] := a \{P\}$	ASM
$\{P\} \text{ skip } \{P\}$	skip
$\frac{\{P\} S_1 \{Q\}, \{Q\} S_2 \{R\}}{\{P\} S_1; S_2 \{R\}}$	S
$\frac{\{b \wedge P\} S_1 \{Q\}, \{\neg b \wedge P\} S_2 \{Q\}}{\{P\} \text{ if } b \text{ then } S_1 \text{ else } S_2 \{Q\}}$	IF
$\frac{\{b \wedge P\} S \{P\}}{\{P\} \text{ while } b \text{ do } S \{ \neg b \wedge P \}}$	WH
$\frac{\{P'\} S \{Q'\}}{\{P\} S \{Q\}}, \text{ якщо } P \Rightarrow P' \text{ та } Q' \Rightarrow Q$	C
$\frac{\{P\} S \{Q\}}{\{P\} \text{ begin } S \text{ end } \{Q\}}$	BE

Табл. 4: Аксіоматична семантика

6 Текст програми

Вхідними даними для програми є число $N \geq 0$ та значення комірок масиву $X.i$, $0 \leq i < N$.

Введемо наступні позначення:

- L2 – I := 0
- L3 – S := 0
- L2_8 – рядки 2-8
- L4_8 – рядки 4-8
- L5_8 – рядки 5-8

```
1 begin
2 I := 0;
3 Z := 0;
4 while N > I do
5     begin
6         Z := Z + X[I];
7         I := I + 1
8     end
9 end
```

- L6_7 – рядки 6-7
- L6 – $S := S + X[I]$
- L7 – $I := I + 1$

7 Тестування програми в композиційній семантиці

7.1 Побудова семантичного терму

$$\begin{aligned} & \text{Sem\_P(ARR\_SUM)} \\ &= \text{Sem\_P(begin L2;L3;L4\_8 end)} \\ &= \text{Sem\_S(L2;L3;L4\_8)} \\ &= \text{Sem\_S(L2)} \circ \text{Sem\_S(L3)} \circ \text{Sem\_S(L4\_8)} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{Sem\_S(L2)} = \text{Sem\_S}(I := 0) = AS^I (\text{Sem\_A}(0)) = AS^I (\bar{0}) \\ & \text{Sem\_S(L3)} = \text{Sem\_S}(Z := 0) = AS^Z (\text{Sem\_A}(0)) = AS^Z (\bar{0}) \\ & \text{Sem\_S(L4\_8)} \\ &= \text{Sem\_S}(\text{while } N > I \text{ do L5\_8}) \\ &= \text{WH}(\text{Sem\_B}(N > I), \text{Sem\_S}(\text{begin L6\_7 end})) \\ &= \text{WH}(S^2(\text{gr}, \text{Sem\_A}(N), \text{Sem\_A}(I)), \text{Sem\_S}(L6 ; L7)) \\ &= \text{WH}(S^2(\text{gr}, N \Rightarrow, I \Rightarrow), \text{Sem\_S}(L6) \circ \text{Sem\_S}(L7)) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& \text{Sem\_S(L6)} \\
&= \text{Sem\_S}(Z := Z + X[I]) \\
&= AS^S (\text{Sem\_A}(Z + X[I])) \\
&= AS^S (S^2 (\text{add}, \text{Sem\_A}(Z), \text{Sem\_A}(X[I]))) \\
&= AS^S (S^2 (\text{add}, Z \Rightarrow, VAL^X (\text{Sem\_A}(I)))) \\
&= AS^S (S^2 (\text{add}, Z \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow)))
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& \text{Sem\_S(L7)} \\
&= \text{Sem\_S}(I := I + 1) \\
&= AS^I (\text{Sem\_A}(I + 1)) \\
&= AS^I (S^2 (\text{add}, \text{Sem\_A}(I), \text{Sem\_A}(1))) \\
&= AS^I (S^2 (\text{add}, I \Rightarrow, \bar{1}))
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& \text{Sem\_P(ARR\_SUM)} \\
&= AS^I (\bar{0}) \circ AS^Z (\bar{0}) \circ WH(S^2 (\text{gr}, N \Rightarrow, I \Rightarrow), AS^S (S^2 (\text{add}, Z \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow)))) \\
&\circ AS^I (S^2 (\text{add}, I \Rightarrow, \bar{1}))
\end{aligned}$$

7.2 Обчислення семантичного терму

Обчислимо побудований семантичний терм на стані

$$st = st_0 = [N \rightarrow 2, X.0 = 3, X.1 = 4]$$

$$\begin{aligned}
AS^I (\bar{0})(st_0) &= st_0 \nabla [I \rightarrow 0] = st_1 \\
AS^Z (\bar{0})(st_1) &= st_1 \nabla [Z \rightarrow 0] = st_2 \\
S^2 (\text{gr}, N \Rightarrow, I \Rightarrow)(st_2) &= \text{gr}(N \Rightarrow (st_2), I \Rightarrow (st_2)) = \text{gr}(2, 0) = true
\end{aligned}$$

Умова циклу виконується, тому обчислюємо тіло циклу:

$$\begin{aligned}
AS^S (S^2 (add, S \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow)))(st_2) \\
&= st_2 \nabla [Z \rightarrow S^2 (add, Z \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow))(st_2)] \\
&= st_2 \nabla [Z \rightarrow add(Z \Rightarrow (st_2), VAL^X (I \Rightarrow (st_2)))] \\
&= st_2 \nabla [Z \rightarrow add(0, VAL^X (0))] \\
&= st_2 \nabla [Z \rightarrow add(0, 3)] \\
&= st_2 \nabla [Z \rightarrow 3] = st_3
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
AS^I (S^2 (add, I \Rightarrow, \bar{1}))(st_3) &= st_3 \nabla [I \rightarrow S^2 (add, I \Rightarrow, \bar{1})(st_3)] \\
&= st_3 \nabla [I \rightarrow add(I \Rightarrow (st_3), \bar{1}(st_3))] = st_3 \nabla [I \rightarrow add(0, 1)] \\
&= st_3 \nabla [I \rightarrow 1] = st_4
\end{aligned}$$

Обчислюємо умову циклу:

$$S^2 (gr, N \Rightarrow, I \Rightarrow)(st_4) = gr(N \Rightarrow (st_4), I \Rightarrow (st_4)) = gr(2, 1) = true$$

Умова циклу виконується, тому обчислюємо тіло циклу:

$$\begin{aligned}
AS^S (S^2 (add, S \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow)))(st_4) \\
&= st_4 \nabla [Z \rightarrow S^2 (add, Z \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow))(st_4)] \\
&= st_4 \nabla [Z \rightarrow add(Z \Rightarrow (st_4), VAL^X (I \Rightarrow (st_4)))] \\
&= st_4 \nabla [Z \rightarrow add(3, VAL^X (1))] \\
&= st_4 \nabla [Z \rightarrow add(3, 4)] \\
&= st_4 \nabla [Z \rightarrow 7] = st_5
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
AS^I (S^2 (add, I \Rightarrow, \bar{1}))(st_5) &= st_5 \nabla [I \rightarrow S^2 (add, I \Rightarrow, \bar{1})(st_5)] \\
&= st_5 \nabla [I \rightarrow add(I \Rightarrow (st_5), \bar{1}(st_5))] = st_5 \nabla [I \rightarrow add(1, 1)] \\
&= st_5 \nabla [I \rightarrow 1] = st_6
\end{aligned}$$

Обчислюємо умову циклу:

$$S^2 (gr, N \Rightarrow, I \Rightarrow)(st_5) = gr(N \Rightarrow (st_5), I \Rightarrow (st_5)) = gr(2, 2) = false$$

Умова циклу не виконується, тому маємо остаточний стан:

$$st_6 = [N \rightarrow 2, X.0 \rightarrow 3, X.1 \rightarrow 4, I \rightarrow 2, Z \rightarrow 7] \quad (1)$$

8 Доведення коректності програми

8.1 Часткова коректність

Введемо позначення для термів програми:

$$\begin{aligned} f_1 &= AS^I (\bar{0}) \\ f_2 &= AS^Z (\bar{0}) \\ f_3 &= WH(f_4, f_5 \circ f_6) \\ f_4 &= S^2 (gr, N \Rightarrow, I \Rightarrow) \\ f_5 &= AS^S (S^2 (add, Z \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow))) \\ f_6 &= AS^I (S^2 (add, I \Rightarrow, \bar{1})) \end{aligned}$$

Обчислимо програму на стані $[N \rightarrow n, X.0 \rightarrow x_0, \dots, X.n-1 \rightarrow x_{n-1}]$:

$$(f_1 \circ f_2 \circ f_3)(st) = f_3(f_2(f_1(st))) = f_3(f_2(st \nabla [I \rightarrow 0])) = f_3(st \nabla [I \rightarrow 0, Z \rightarrow 0])$$

Потрібно довести, що якщо значення $f_3(st')$ є визначеним, то воно дорівнює $st'' = st' \nabla [I \rightarrow n, Z \rightarrow \sum_{i=0}^{n-1} X.i]$. Стан $st' = st \nabla [I \rightarrow 0, Z \rightarrow 0]$

Припустимо, що за k ітерацій циклу стан має вигляд $st_k = st \nabla [I \rightarrow k, Z \rightarrow \sum_{i=0}^{k-1} X.i]$. Доведемо гіпотезу за індукцією по k .

База індукції для $k = 0$. Цикл не виконувався жодного разу, тому $st_0 = st'$. Гіпотезу доведено для $k = 0$.

Крок індукції. Припустимо, гіпотеза виконується для $k = t$, доведемо, що за $t + 1$ ітерацій циклу стан буде дорівнювати $st_{t+1} = st \nabla [I \rightarrow t + 1, Z \rightarrow \sum_{i=0}^t X.i]$.

Обчислимо значення умови на стані $st_t = st \nabla [I \rightarrow t, Z \rightarrow \sum_{i=0}^{t-1} X.i]$:

$$f_4(st_t) = S^2 (gr, N \Rightarrow, I \Rightarrow)(st_t) = gr(N \Rightarrow (st_t), I \Rightarrow (st_t)) = gr(n, t)$$

Оскільки цикл виконується хоча б $t + 1$ разів, то значення умови дорівнює $true$. Обчислимо $f_5 \circ f_6(st_t)$:

$$\begin{aligned}
f_5(st_t) &= AS^S (S^2 (add, Z \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow)))(st_t) \\
&= st_t \nabla [Z \rightarrow S^2 (add, Z \Rightarrow, VAL^X (I \Rightarrow))(st_t)] \\
&= st_t \nabla [Z \rightarrow add(Z \Rightarrow (st_t), VAL^X (I \Rightarrow)(st_t))] \\
&= st_t \nabla [Z \rightarrow add(\sum_{i=0}^{t-1} X.i, VAL^X (I \Rightarrow (st_t)))] \\
&= st_t \nabla [Z \rightarrow add(\sum_{i=0}^{t-1} X.i, VAL^X (t))] \\
&= st_t \nabla [Z \rightarrow \sum_{i=0}^t X.i] = st'_t
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
f_6(st'_t) &= AS^I (S^2 (add, I \Rightarrow, \bar{1}))(st'_t) = st'_t \nabla [I \rightarrow add(I \Rightarrow (st'_t), \bar{1}(st'_t))] \\
&= st'_t \nabla [I \rightarrow add(t, 1)] = st'_t \nabla [I \rightarrow t + 1] = st_{t+1}
\end{aligned}$$

Гіпотеза є доведеною. Тепер неважко бачити, що умова циклу є істиною на стані st_i , $i < n$ та стає хибною на стані st_n . Отже, часткова коректність програми є доведеною.

8.2 Повна коректність

Фактично, треба показати, що при правильних вхідних даних програма є завершеною. Ця умова є еквівалентною умові того, що кількість ітерацій циклу є скінченною, оскільки інші оператори на це не впливають.

З доведеної раніше гіпотези маємо те, що стани програми під час виконання циклу утворюють послідовність $st_0, \dots, st_t, st_{t+1}, \dots$. Тому значення змінної I утворюють монотонну послідовність $0, \dots, t, t + 1, \dots$. Також застосуємо умову того, що значення змінної N є скінченним. Тому за скінченну кількість ітерацій значення змінної I стане рівним n , і умова циклу стане хибною, тобто цикл завершиться. Тому програма завжди завершується за скінченну кількість ітерацій.

Повна коректність програми є доведеною.

9 Тестування програми в операційній семантиці

Побудуємо виведення для формули $\langle \text{ARR-SUM}, st \rangle \rightarrow st'$, $st = [N \rightarrow 1, X.0 = 10]$

$$PR : \frac{\langle \text{begin } L_{2-8} \text{ end}, st \rangle \rightarrow st'}{SEQ : \frac{\langle L_2; L_3; L_{4-8}, st \rangle \rightarrow st'}{\langle L_2, st \rangle \rightarrow st_1 \quad \langle L_3; L_{4-8}, st_1 \rangle \rightarrow st'}}$$

Обчислимо st_1 :

$$AS : \frac{\langle 0, st \rangle \rightarrow st}{\langle I := 0, st \rangle \rightarrow st \nabla [I \rightarrow 0]}$$

Маємо $st_1 = [N \rightarrow 1, X.0 = 10, I \rightarrow 0]$

$$SEQ : \frac{\langle L_3; L_{4-8}, st_1 \rangle \rightarrow st'}{\langle L_3, st_1 \rangle \rightarrow st_2 \quad \langle L_{4-8}, st_2 \rangle \rightarrow st'}$$

Обчислимо st_2 :

$$AS : \frac{\langle 0, st_1 \rangle \rightarrow st_1}{\langle Z := 0, st_1 \rangle \rightarrow st_1 \nabla [Z \rightarrow 0]}$$

Маємо $st_2 = [N \rightarrow 1, X.0 = 10, I \rightarrow 0, Z \rightarrow 0]$

$$WHr : \frac{\langle \text{while } N > I \text{ do } L_{5-8}, st_2 \rangle \rightarrow st'}{\langle N > I, st_2 \rangle \rightarrow r}$$

Обчислимо r :

$$B > : \frac{\langle N, st_2 \rangle \rightarrow 1 \quad \langle I, st_2 \rangle \rightarrow 0}{\langle N > I, st_2 \rangle \rightarrow gr(1, 0) = \text{true}}$$

Маємо $r = \text{true}$:

$$WHtrue : \frac{\langle \text{while } N > I \text{ do } L_{5-8}, st_2 \rangle \rightarrow st'}{\langle N > I, st_2 \rangle \rightarrow \text{true} \mid \langle L_{5-8}, st_2 \rangle \rightarrow st_4 \mid \langle \text{while } N > I \text{ do } L_{5-8}, st_4 \rangle \rightarrow st'}$$

Обчислимо s_4 :

$$BEG : \frac{\langle \text{begin } L_{6-7} \text{ end}, st_2 \rangle \rightarrow s_4}{SEQ : \frac{\langle L_6; L_7, st_2 \rangle \rightarrow s_4}{\langle L_6, st_2 \rangle \rightarrow st_3 \quad \langle L_7, st_3 \rangle \rightarrow st_4}}$$

Обчислимо s_3 :

$$\begin{aligned} VarM : & \frac{< I, st_2 > \rightarrow 0}{< X[I], st_2 > \rightarrow st_2(X.0) = 10} \\ A+ : & \frac{< Z, st_2 > \rightarrow 0 \quad < X[I], st_2 > \rightarrow 10}{< Z + X[I], st_2 > \rightarrow add(0, 10) = 10} \\ AS : & \frac{< Z + X[I], st_2 > \rightarrow 10}{< Z := Z + X[I], st_2 > \rightarrow st_2 \nabla [Z \rightarrow 10]} \end{aligned}$$

Маємо $st_3 = [N \rightarrow 1, X.0 = 10, I \rightarrow 0, Z \rightarrow 10]$, обчислимо st_4

$$\begin{aligned} A+ : & \frac{< I, st_3 > \rightarrow 0 \quad < 1, st_3 > \rightarrow 1}{AS : \frac{< I + 1, st_3 > \rightarrow add(0, 1) = 1}{< I = I + 1, st_3 > \rightarrow st_3 \nabla [I \rightarrow 1]}} \end{aligned}$$

Маємо $st_4 = [N \rightarrow 1, X.0 = 10, I \rightarrow 1, Z \rightarrow 10]$

$$WHr : \frac{< while\ N > I\ do\ L_{5-8}, st_4 > \rightarrow st'}{< N > I, st_4 > \rightarrow r}$$

Обчислимо r :

$$B > : \frac{< N, st_4 > \rightarrow 1 \quad < I, st_4 > \rightarrow 1}{< N > I, st_2 > \rightarrow gr(1, 1) = false}$$

Маємо $r = false$, тому $st_4 = st' = [N \rightarrow 1, X.0 = 10, I \rightarrow 1, Z \rightarrow 10]$:

10 Доведення еквівалентності операційної та композиційної семантик

Теорема. Для довільної програми мови *SIPL* її операційна та композиційна семантика є еквівалентними.

1. Композиційна та операційна семантики кожного числового виразу є еквівалентними (впливає з еквівалентності окремих правил обох семантик).
2. Композиційна та операційна семантики кожної умови є еквівалентними (впливає з еквівалентності окремих правил обох семантик).
3. Семантика інших функцій та операторів (операторів присвоєння для змінних, присвоєння для комірок масивів, умови, послідовного виконання і т.д.) крім оператора циклу є еквівалентними (впливає з еквівалентності окремих правил обох семантик).

4. Доводимо еквівалентність оператору циклу наступним чином:

- (а) Якщо тіло циклу виконується 0 разів, то стани програм в обох семантиках є рівними з попередньо доведеної еквівалентності функцій та операторів.
- (б) Якщо стани програм є рівними на ітерації k , то вони будуть рівними і при виконання $k + 1$ ітерації з попередньо доведеної еквівалентності функцій та операторів.

Таким чином семантика оператору циклу є еквівалентною.